

Yhdistyneet kansakunnat

A/RES/48/134

YLEISKOKOUS

Jakelu: yleinen
20. joulukuuta 1993
ALKUTEKSTIN KIELI: ENGLANTI
A/RES/48/134
85. täysistunto
20. joulukuuta 1993

48/134. Kansalliset instituutiot ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi¹

Yleiskokous, joka

palauttaa mieliin ihmisoikeuksien edistämiseen ja suojelemiseen tarkoitettuja kansallisia instituutioita koskevat asianmukaiset päätöslauselmat ja erityisesti yleiskokouksen 4. joulukuuta 1986 antaman päätöslauselman nro 41/129 ja 17. joulukuuta 1991 antaman päätöslauselman nro 46/124 sekä ihmisoikeuskomitean 10. maaliskuuta 1987 antaman päätöslauselman nro 1987/40, 10. maaliskuuta 1988 antaman päätöslauselman nro 1988/72, 7. maaliskuuta 1989 antaman päätöslauselman nro 1989/52, 7. maaliskuuta 1990 antaman päätöslauselman nro 1990/73, 5. maaliskuuta 1991 antaman päätöslauselman nro 1991/27 ja 3. maaliskuuta 1992 antaman päätöslauselman nro 1992/54 sekä ottaa huomioon komitean 9. maaliskuuta 1993 antaman päätöslauselman nro 1993/55,

korostaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen, kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja muiden kansainvälisten asiakirjojen merkitystä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen ja noudattamisen edistämisessä,

vahvistaa, että sopivien järjestelyjen kehittäminen kansallisella tasolla olisi asetettava etusijalle, jotta voidaan varmistaa kansainvälisten ihmisoikeusnormien tehokas toimeenpano,

¹ Ihmisoikeuskeskuksen epävirallinen käännös.

on vakuuttunut siitä, että kansallisilla instituutioilla voi olla merkittävä asema ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien edistämässä ja suojelemisessa sekä yleisön tietoisuuden parantamisessa ja lisäämisessä näistä oikeuksista ja vapauksista, tunnustaa, että Yhdistyneet kansakunnat voi edesauttaa kansallisten instituutioiden kehittämistä toimimalla tietopalvelukeskuksena, jonka puitteissa jäsenvaltiot voivat vaihtaa tietoja ja kokemuksia,

ottaa huomioon ihmisoikeuksien edistämiseen ja suojelemiseen tarkoitettujen kansallisten ja paikallisten instituutioiden rakennetta ja toimintaa koskevat ohjeet, jotka yleiskokous hyväksyi 14. joulukuuta 1978 antamassaan päätöslauselmassa nro 33/46,

paneelien tyytyväisenä merkille kansallisten instituutioiden perustamista ja vahvistamista koskevan lisääntyneen maailmanlaajuisen kiinnostuksen, joka on ilmaistu Tunisiassa 2.-6. marraskuuta 1992 järjestetyssä Ihmisoikeuksien maailmankonferenssin Afrikan alueellisessa kokouksessa, San Josessa 18.-22. tammikuuta 1993 järjestetyssä Latinalaisen Amerikan ja Karibian alueellisessa kokouksessa, Bangkokissa 29. maaliskuuta - 2. huhtikuuta 1993 järjestetyssä Aasian alueellisessa kokouksessa, Ottawassa 30. syyskuuta - 2. lokakuuta 1992 järjestetyssä, kansallisia ihmisoikeusinstituutioita käsitelleessä kansainyhteisön työpajassa ja Jakartassa 26.-28. tammikuuta 1993 järjestetyssä, ihmisoikeuksia käsitelleessä Aasian ja Tyynenmeren alueen työpajassa ja joka käy ilmi useiden jäsenvaltioiden viimeaikaisista päätöksistä perustaa kansallisia instituutioita ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi,

pitää mielessä Wienin julistuksen ja toimintasuunnitelman, joissa Ihmisoikeuksien maailmankonferenssi vahvisti ihmisoikeuksia edistävien ja suojelevien kansallisten instituutioiden tärkeän ja rakentavan tehtävän, erityisesti niiden tehtävän toimivaltaisten viranomaisten neuvonantajana ja ihmisoikeusloukkausten korjaamisessa, ihmisoikeuksia koskevassa tiedottamisessa ja ihmisoikeuskasvatuksessa,

ottaa huomioon erilaiset lähestymistavat, joita sovelletaan eri puolilla maailmaa ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi kansallisella tasolla, painottaa kaikkien ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta, jakamattomuutta ja keskinäisriippuvuutta sekä korostaa ja tunnustaa tällaisten lähestymistapojen arvon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisen kunnioittamisen ja noudattamisen edistämässä,

1. Paneelien tyytyväisenä merkille pääsihteerin päivitetyn kertomuksen, joka on laadittu yleiskokouksen 17. joulukuuta 1991 antaman päätöslauselman nro 46/124 mukaisesti,
2. Vahvistaa, että on tärkeää kehittää tehokkaita kansallisia instituutioita ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja varmistaa instituutioiden pluralistinen kokoonpano ja riippumattomuus,
3. Kannustaa jäsenvaltioita perustamaan kansallisia instituutioita ihmisoikeuk-

- sien edistämiseksi ja suojelemiseksi tai vahvistamaan jo olemassa olevia instituutioita ja sisällyttämään näiden instituutioiden perustamisen tai kehittämisen kansallisiin kehityssuunnitelmiin,
4. Kannustaa jäsenvaltioiden ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi perustamia kansallisia instituutioita ehkäisemään ja torjumaan Wienin julistuksessa ja toimintasuunnitelmassa sekä asianmukaisissa kansainvälisissä asiakirjoissa lueteltuja ihmisoikeusloukkauksia,
 5. Pyytää sihteeristön ihmisoikeuskeskusta jatkamaan ponnistelujaan yhteistyön lisäämiseksi Yhdistyneiden kansakuntien ja kansallisten instituutioiden välillä erityisesti neuvontapalvelujen ja teknisen tuen sekä tiedottamisen ja kasvatuksen aloilla hyödyntämällä myös ihmisoikeuksia koskevaa maailmanlaajuista tiedotuskampanjaa,
 6. Pyytää ihmisoikeuskeskusta myös perustamaan asianomaisten valtioiden pyynnöstä Yhdistyneiden kansakuntien keskuksia ihmisoikeuksia koskevaa dokumentointia ja koulutusta varten ja noudattamaan tässä vakiintuneita menettelyjä, jotka koskevat neuvontapalveluihin ja tekniseen tukeen ihmisoikeusalalla tarkoitetun Yhdistyneiden kansakuntien vapaaehtoisen rahaston saatavilla olevien resurssien käyttöä,
 7. Pyytää pääsihteeriiä vastaamaan myönteisesti, jos jäsenvaltiot pyytävät apua ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi tarkoitettujen kansallisten instituutioiden perustamiseen tai vahvistamiseen osana neuvontapalveluihin ja tekniseen tukeen ihmisoikeusalalla liittyvää ohjelmaa sekä ihmisoikeuksia koskevaan dokumentointiin ja koulutukseen tarkoitettujen kansallisten keskusten perustamiseen tai vahvistamiseen,
 8. Kannustaa kaikkia jäsenvaltioita ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin, jotta voitaisiin edistää kansallisten instituutioiden perustamiseen ja tehokkaaseen toimintaan liittyvien tietojen ja kokemusten vaihtoa,
 9. Vahvistaa kansallisten instituutioiden tehtävän Yhdistyneiden kansakuntien laatiman, ihmisoikeuksia koskevan materiaalin levittäjänä ja Yhdistyneiden kansakuntien tuella järjestettävän muun tiedotustoiminnan edistäjänä,
 10. Panee tyytyväisenä merkille Tunisiassa joulukuussa 1993 ihmisoikeuskeskuksen tuella järjestetyn seurantakokouksen, jossa oli tarkoituksena tarkastella etenkin keinoja ja välineitä lisätä teknistä tukea kansallisten instituutioiden yhteistyöhön ja vahvistamiseen ja jatkaa kaikkien kansallisiin instituutioihin liittyvien kysymysten tarkastelua,
 11. Panee tyytyväisenä merkille kansallisten instituutioiden asemaa koskevat periaatteet, jotka ovat tämän päätöslauselman liitteenä,
 12. Kannustaa perustamaan ja vahvistamaan kansallisia instituutioita näiden periaatteiden pohjalta ja tunnustaa, että jokaisella valtiolla on oikeus valita sellaiset puitteet, jotka sopivat parhaiten sen kansallisiin tarpeisiin,
 13. Pyytää pääsihteeriiä antamaan yleiskokouksen viidenteen istuntoon raportin tämän päätöslauselman toimeenpanosta.

LIITE

Kansallisten instituutioiden asemaa koskevat periaatteet Toimivalta ja tehtävät

1. Kansalliselle instituutiolle annetaan toimivalta edistää ja suojella ihmisoikeuksia.
2. Kansalliselle instituutiolle annetaan mahdollisimman laaja valtuutus, josta on säädettävä selkeästi perustuslaissa tai tavallisessa laissa, jossa määritellään instituution kokoonpano ja toimivalta.
3. Kansallisen instituution tehtävänä on muun muassa:
 - a. toimittaa neuvonantajana hallitukselle, parlamentille ja muille toimivaltaisille elimille lausuntoja, suosituksia, ehdotuksia ja raportteja mistä tahansa ihmisoikeuksien edistämiseen ja suojeluun liittyvästä asiasta joko kyseisten viranomaisten pyynnöstä tai käyttämällä valtuuttaan kuulla asioita ilman ylemmältä taholta esitettyä pyyntöä, ja kansallinen instituutio voi päättää julkistaa nämä asiakirjat; näiden lausuntojen, suositusten, ehdotusten ja raporttien sekä kansallisen instituution kaikkien valtuuksien on liityttävä seuraaviin seikkoihin:
 - i. säädökset tai hallinnolliset määräykset ja oikeudellisia organisaatioita koskevat säännökset, joiden tavoitteena on ylläpitää ja laajentaa ihmisoikeuksien suojelua; tässä yhteydessä kansallinen instituutio tarkastelee voimassa olevaa lainsäädäntöä, hallinnollisia määräyksiä ja lakiehdotuksia sekä antaa suosituksia, jotka ovat sen mielestä tarpeen sen varmistamiseksi, että nämä säännökset ovat yhdenmukaisia ihmisoikeuksien peruseriaatteiden kanssa, ja tarvittaessa suosittaa uuden lainsäädännön hyväksymistä, olemassa olevan lainsäädännön muuttamista ja hallinnollisten toimenpiteiden käyttöönottoa tai muuttamista,
 - ii. mikä tahansa ihmisoikeusloukkaus, jonka kansallinen instituutio päättää ottaa esille,
 - iii. ihmisoikeuksiin yleisesti ja tarkemmin määriteltäviin asioihin liittyvien raporttien laadinta kansallisesta tilanteesta,
 - iv. hallituksen huomion kiinnittäminen missä päin maata tahansa valitsemiin tilanteisiin, joissa ihmisoikeuksia loukataan, ja ehdotusten tekeminen hallitukselle aloitteiksi tällaisten tilanteiden lopettamiseksi ja tarvittaessa lausunnon esittäminen hallituksen kannanotoista ja toimista,
 - b. edistää kansallisen lainsäädännön ja käytäntöjen saattamista yhdenmukaisiksi kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa, joissa valtio on sopimuspuolena, ja varmistaa niiden tehokas toimeenpano,

- c. kannustaa edellä mainittujen sopimusten ratifiointia tai niihin liittymistä ja varmistaa niiden toimeenpano,
- d. avustaa sellaisten raporttien laadinnassa, joita valtioiden on toimitettava Yhdistyneiden kansakuntien toimielimille ja komiteoille sekä alueellisille instituutioille sopimusvelvoitteidensa mukaisesti ja ilmaisee tarvittaessa kantansa asiasta kunnioittaen näiden tahojen riippumattomuutta,
- e. tekee yhteistyötä Yhdistyneiden kansakuntien ja kaikkien muiden Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmään kuuluvien järjestöjen, alueellisten instituutioiden ja muiden maiden kansallisten instituutioiden kanssa, jotka toimivat ihmisoikeuksien edistämisen ja suojelun alalla,
- f. avustaa ihmisoikeusopetusta ja -tutkimusta koskevien ohjelmien laadinnassa ja ottaa osaa niiden toteuttamiseen kouluissa, yliopistoissa ja ammatillisissa piireissä,
- g. tekee ihmisoikeuksia tunnetuksi ja toimii kaikenlaisen syrjinnän ja erityisesti rotusyrjinnän vastustamiseksi lisäämällä yleisön tietoisuutta etenkin tiedotuksen ja kasvatuksen avulla sekä hyödyntäen kaikkia tiedotusvälineitä.

Kokoonpano sekä riippumattomuuden ja pluralismin turvaaminen

1. Riippumatta siitä, valitaanko kansallisen instituution jäsenet vaalein vai muutoin, kansallisen instituution kokoonpano ja sen jäsenten nimittäminen on järjestettävä noudattaen menettelyä, joka turvaa kaikin tarvittavin keinoin niiden yhteiskunnallisten (kansalaisyhteiskunnan) toimijoiden pluralistisen edustuksen, jotka osallistuvat ihmisoikeuksien edistämiseen ja suojeluun ja jotka mahdollistavat tehokkaan yhteistyön luomisen seuraavien tahojen edustajien kanssa tai näiden läsnäolon välityksellä:
 - a. ihmisoikeuksista ja rotusyrjinnän vastaisista toimista vastaavat kansalaisjärjestöt, ammattiliitot, asiaankuuluvat yhteiskunnalliset ja ammatilliset järjestöt, kuten lakimiesten, lääkärien, toimittajien ja arvostettujen tiedemiesten järjestöt,
 - b. filosofisten tai uskonnollisten suuntausten edustajat,
 - c. yliopistot ja asiantuntijat,
 - d. parlamentti,
 - e. ministeriöt (jos nämä ovat mukana, niiden edustajien tulisi osallistua keskusteluihin ainoastaan neuvonantajina).
6. Kansallisen instituution organisaation on mahdollistettava sujuva toiminta ja erityisesti instituution rahoituksen on oltava riittävä. Rahoituksella on tarkoitus järjestää instituutiolle oma henkilökunta ja omat tilat, jotta se voi olla

riippumaton hallituksesta, ja vapauttaa se varainkäytön valvonnasta, joka voisi vaikuttaa sen riippumattomuuteen.

7. Jotta voidaan varmistaa, että kansallisen instituution jäsenillä on pysyvä valtuutus, jota ilman instituutio ei todellisuudessa voi olla riippumaton, jäsenet nimitetään tehtäväänsä virallisella säädöksellä, jolla myös vahvistetaan valtuutuksen kesto. Valtuutus voi olla uusittavissa edellyttäen, että instituution pluralistinen kokoonpano voidaan taata.

Toimintatavat

Kansallisen instituution tehtävänä on toimintansa puitteissa:

- a. käsitellä vapaasti sen toimivaltaan kuuluvia kysymyksiä riippumatta siitä, onko hallitus toimittanut kysymyksen käsiteltäväksi vai onko kansallinen instituutio ottanut sen itse käsiteltäväksi ilman ylemmältä taholta esitettyä pyyntöä sen jäsenten ehdotuksesta tai kantelijoiden aloitteesta,
- b. kuulla ketä tahansa henkilöä ja hankkia kaikki tiedot ja asiakirjat, joita se tarvitsee toimivaltaansa kuuluvien tilanteiden arvioimisessa,
- c. vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen suoraan tai minkä tahansa tiedotusvälineen toimijan kautta erityisesti kannanottojensa tai suositustensa julkistamiseksi,
- d. tavata säännöllisesti ja aina tarvittaessa kaikkien jäsentensä läsnä ollessa, kun nämä on kutsuttu koolle asianmukaisesti,
- e. perustaa tarvittaessa jäsentensä joukosta työryhmiä ja paikallisia tai alueellisia osastoja, jotka auttavat sitä tehtäviensä hoidossa,
- f. ylläpitää neuvotteluja muiden juristien tai muunlaisten elinten kanssa, jotka vastaavat ihmisoikeuksien edistämisestä ja suojelusta (erityisesti eri valtuutettujen, välittäjien ja muiden vastaavien instituutioiden kanssa),
- g. ottaen huomioon kansalaisjärjestöjen keskeisen aseman kansallisten instituutioiden työn laajentamisessa kehittää suhteita kansalaisjärjestöihin, jotka pyrkivät edistämään ja suojelemaan ihmisoikeuksia, taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä, torjumaan rasismia, suojelemaan erityisen haavoittuvia ryhmiä (etenkin lapsia, siirtotyöläisiä, pakolaisia sekä fyysisesti ja henkisesti vammaisia henkilöitä) tai jotka ovat erikoistuneet tietyille aloille.

Lisäperiaatteet, jotka koskevat toimivallaltaan kvasijuridisten komiteoiden asemaa

Kansallinen instituutio voidaan valtuuttaa kuulemaan ja käsittelemään valituksia ja vetoamuksia, jotka koskevat yksittäisiä tilanteita. Yksityishenkilöt, heidän

edustajansa, kolmannet osapuolet, kansalaisjärjestöt, ammattiliitot tai muut edustajajärjestöt voivat saattaa asioita kansallisen instituution käsiteltäväksi. Tällaisissa tilanteissa ja edellä esitettyjen, komiteoiden muita valtuuksia koskevien periaatteiden estämättä komiteoille voidaan uskoa tehtäviä seuraavien periaatteiden mukaisesti:

- a. ratkaisua etsitään sovittelukeinoin tai sitovien päätösten avulla lain sallimissa rajoissa tai tarvittaessa luottamuksellisesti,
- b. vetoomuksen tehneelle henkilölle kerrotaan hänen oikeuksistaan ja erityisesti hänen käytettävissään olevista muutoksenhakekeinoista sekä edistetään hänen pääsyä näihin keinoihin,
- c. käsitellään valituksia tai vetoomuksia tai siirretään ne toimivaltaiselle viranomaiselle lain sallimissa rajoissa,
- d. tehdään suosituksia toimivaltaisille viranomaisille ja ehdotetaan etenkin muutoksia lainsäädäntöön, määräyksiin ja hallinnollisiin käytäntöihin erityisesti silloin, kun nämä ovat syynä vaikeuksille, joita vetoomuksia tehneet henkilöt ovat kohdanneet yrittäessään puolustaa oikeuksiaan.